

Kampvilja och fokus

Text: Helén Andersson
Bild: Anneli Abrahamsson

I april 2024 arrangerades konferensen Kultur i skolan – lotteri eller garanti. Det var första gången en konferens arrangerades i Sverige där företrädare och representanter för skola och kultur möttes. Under två halvdagar fylldes aulan på Fässbergsskolan i Mölndal av förväntansfulla åhörare som fick ta del av såväl utmaningar och svårigheter som goda exempel, nya idéer och halva löften från politiken. Här är ett referat från dag två.

Konferensens andra paneldebatt handlar om ett delat ansvar vilket ledde till ett samtal som hettade till. Kulturrådets Jenny Löfström Ellverson menar att myndigheterna måste vara mer kreativa inom sina uppdrag och Camilla Gölstam från Skolverket menar att det behövs mer samarbete mellan myndigheter och professioner.

När Viktoria Bengtsdotter Katz från lärarutbildningen tycker att lärarutbildningsgruset borde göras om och undrar om Skolverket kanske kan ge utbildningarna i uppdrag att göra en kurs i kultur, blir Camilla Gölstam först svarslös, men svarar sedan:

- Skolverket styrs av politiken, jag gör mitt yttersta för att vi ska prata om kultur på rätt sätt i skolan, för att varje liten unge ska få ta del.

Den lokala superkraften

Konferensens andra halvdag inleddes med en känslfull videohälsning från Suad Djudja, rektor på Fässbergsskolan där han bland annat berättade om hur han genom litteraturen redan var bekant med Sverige när han flyttade hit.

Resten av förmiddagen handlade mycket om praktiska exempel och valbara, kortare seminarier som först presenterades i aulan.

På kommunal nivå var Malmö stad först ut att berätta om Kulturell allemansrätt. Janne Grönholm, ordförande i Kulturnämnden och kommunalråd för skolförvaltning och kulturförvaltning som garanterar en kulturell grundplåt för alla barn på kommunens alla grundskolor. Maria Wilhelmsson, kulturskolechef i Mölndal stad berättade om deras Kulturgaranti och Anna-Carin Ugglå, samordnare kulturgaranti i Simrishamn, berättar om hur

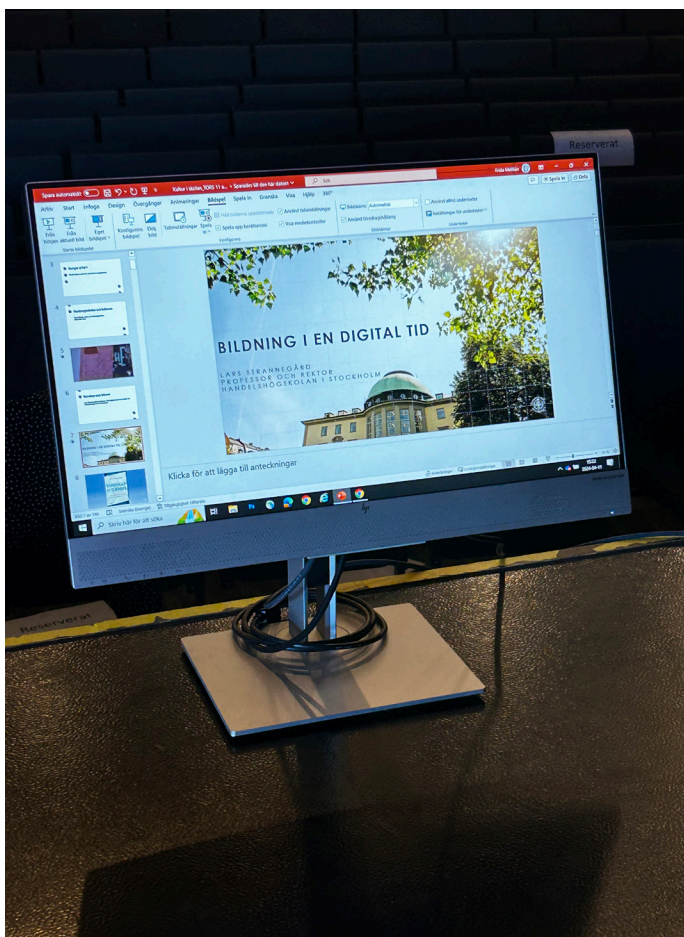
de i 20 år framgångsrikt arbetat med sin kulturgaranti för alla elever varje läsår. Evelina Rydeker, ordförande i kultur- och fritidsnämnden i Luleå, berättar om kommunens resa från vallöfte till beslut och verkställande av en Kulturgaranti under 2024.

Regional nivå

Den regionala nivån representerades av Karolina Widerberg, ordförande Kultur- och bildningsnämnden Region Blekinge. Hon berättade om en av Sveriges få regionala kulturgarantier, Blekingemodellen. Modellen har funnits sedan 1990-talet och bygger på avtal och samfinansiering

Parisa Amiri, Camilla Gölstam, Jenny Löfström Ellverson och Viktoria Bengtsdotter Katz, samtalar.

mellan regionens kommuner och Region Blekinge där varje elev garanteras minst två föreställningar per år. Nu utvecklas modellen till att också innefatta flera konstområden.

Regionteater Väst finns i Västra Götalandsregionen och chefsproducent Ann Lundberg berättar om det scenkonstavtal de erbjuder kommunerna. Ett avtal som garanterar alla barn i grundskolan minst en scenkonstupplevelse under ett år.

Läsfrämjande insatser och kulturarv i skolan

På statlig nivå fanns bland annat representanter från Kulturrådet och Skolverket på plats. De berättade om regeringsuppdraget att ta fram läslistor som stöd för arbetet inom skolan. Just nu arbetar de med hjälp av externa experter med kriterier för listan som ska vara klar 2025.

- Det kommer att vara frivilligt att använda listorna som inte är det samma som en litteraturkanon, Listan kommer att innehålla både äldre och nyare litteratur, säger Tammi Gustafsson Nadel, undervisningsråd på Skolverket.

Charlotte Ahnlund Berg är utredare på Riksantikvarieämbetet och pratade om vikten av kulturarv i skolan som hon menar bidrar till att stärka sammanhang och tillhörighet. Hon menar vidare att det saknas strukturer för samverkan mellan skola och kulturarv och avslöjar ett just påbörjat pilotprojekt för kulturarvsfrågor på lärarutbildningarna.

Konkreta förslag

Den internationella organisationen Assitej verkar för att sprida kunskap om scenkonst för barn och unga, samt

lyfta och driva konstnärliga och kulturpolitiska frågor. Niclas Malmcrona, verksamhetsledare för svenska Assitej, hade med sig konkreta förslag på hur tillgången till scenkonst för barn och unga i skolan ska bli mer jämlik i Sverige. Assitej uppmanar regeringen att tillsätta en utredning för att säkerställa alla barn och ungas likvärdighet till scenkonstupplevelser i skolan. De föreslår en nationell modell för distribution och finansiering där departementen för skola och kultur samverkar. Inspiration har de hämtat från Norges nationella distributionsmodell Den kulturelle skolesekken. Något liknanden kan genomföras i Sverige, menar Niclas Malmcrona.

- Vi föreslår att ett internationellt kompetenscenter som arbetar operativt med att säkerställa en fungerande infrastruktur införs, och att det förs nationellt samlad statistik som kontinuerligt analyseras, säger han och undrar:

- Varför kan Norge men inte vi?

Barn hittar kultur

Daniella Kullman är dramatiker, regissör och projektledare för det femåriga projektet Barn hittar kultur som syftar till att ge elever en mer rättvis fördelning av kultur i skolan. Slutmålet är en digital plattform där barn enkelt kan se vilket kulturutbud som finns i deras kommun och region.

- Vi undersöker tillsammans med barn hur de kan bli mer involverade och delaktiga i val av kultur.

Pengarna

- Jag har aldrig upplevt pengar som ett problem, säger Lisa Haeger, kulturstrateg i Boråsregionen och ger några konkreta råd på hur man kan tänka:

- Samarbeta, uppmanar hon. Finns det kanske en förening i kommunen att samarbeta med, eller kanske en annan kommun. Tänk kontinuitet, fortsätter hon. När något etableras ska det göras igen. Och upprätta ett strategiskt dokument som stärker er verksamhet och ni kan luta er mot. Det är dags att alla tar sitt ansvar och slutar skylla på brist på pengar. Vi kan bättre än så, avslutar hon.

Vägen framåt

Konferensens sista programpunkt är ett samtal om vad politiken gör för att skapa likvärdighet gällande tillgång till kultur för alla barn i skolan.

Amanda Lind (MP), ordförande i riksdagens kultu-

rutskott, menar att staten måste ta ansvar för att garantera en sådan likvärdighet och att en nationell kulturgaranti borde införas. Vidare menar hon att det vore bra med en organiserad samverkan mellan skola och kulturskola, och att man i stället för att jobba i projekt hitta strukturer som når alla.

- Skolan är central, men uppsökande verksamhet och öppna fritidsverksamheter är också en bra väg att hitta barn att slussa vidare.

Luleå tar över stafettpinnen

Alex Bergström (S), ordförande i kulturnämnden Västra Götalandsregionen, poängterar att regionen inte ansvarar för skolan och att de jobbar mer strategiskt. Men att de erbjuder kommunerna ett regionalt arrangörsstöd för barn och unga, och att de är huvudman för Regionteater Väst.

- Jag tänker fortsätta strida för att nå så många som möjligt genom arrangörsstödet, säger han varpå konferensens moderator Parisa Amiri snabbt påpekar att det med sina 25 kronor väl är för lågt i dag.

När Alex Bergström tvekar och vacklar i sitt svar, konstaterar Parisa:

- Han kommer att göra allt i sin makt för att höja det, och får konferensens längsta applåd.

Varma applåder får också Parisa Amiri när hon avslutningsvis sammanfattar konferensen och avslöjar att det blir en fortsättning i Luleå nästa år.